

Debattartikel från SmåKom

Statliga jobb – men inte för landsbygden?

Statliga jobb är värdefulla för att skapa en varierad arbetsmarknad. Där dessa jobb förläggs skapas sysselsättning och lokal skattekraft. Landsbygden har hittills missgynnats i den fördelningen. Cirka 34 % av Sveriges befolkning bor i kommuner som klassas som landsbygd eller gles landsbygd. Andelen av de statliga jobben lokaliserade i dessa kommuner var cirka 14 % år 2011. Sedan år 2000 har de statliga jobben på gles landsbygd och landsbygd dessutom minskat medan de ökat i storstads- och stadskommuner.

När verksamheter ska rationaliseras och flera kontor ska bli ett blir placeringen på den största av aktuella orter. På det viset skapas det med offentliga medel tillväxt i stora orter och försämrade arbetsmarknaden på mindre orter.

På senare tid har vi uppmärksammat två förändringar som beslutats eller som planeras. Det gäller dels Skatteverkets flytt av 40 jobb från Mora till Falun och nedläggning av kontoret i Åmål till förmån för Karlstad, dels Trafikverkets interna utredning om eventuell koncentration av trafikledningen från 10 orter till fyra, där den lilla kommunen Ånge skulle förlora 50 jobb om några år.

Huvudstadsregionen växer. För statliga jobb ses Stockholm ofta som en naturlig placering. Regionen har också en oproportionerlig andel av dessa jobb. Drygt 30 % av arbetstillfällena finns i Stockholms län, medan bara drygt 20 % av befolkningen bor där. Det är knappast det överhettade storstadsområdet som behöver denna draghjälp från staten.

Om fördelningen skulle ske mera på basis av var folk bor, skulle övriga landet få ett tillskott om tiotusentals jobb. Driftkostnaderna skulle sjunka med miljontals kronor, då lokalkostnaderna är betydligt lägre än i storstäder. Det är också olika kostnadslägen i landet, med lägre nivåer på priser och löner på landsbygden.

Sveriges välstånd bygger på att alla delar av landet hänger ihop. Men staten och dess myndigheter medverkar genom centraliseringen av statliga jobb till att många arbetstillfällen aldrig når landsbygden och att de som finns försvinner därifrån.

Detta driver på utflyttningen och bidrar i förlängningen till att Sverige avfolkas utanför storstadsområdena. Kommuner och landsting får svårare att behålla kvalificerad arbetskraft inom sina områden, när attraktiv sysselsättning saknas för att exempelvis erbjuda den andra familjeförsörjaren ett arbetstillfälle. Staten måste därför agera, och styra lokaliseringen, så att även

landsbygden kan leva och växa. Staten har makten och ansvaret att se till att en rimlig del av de statliga jobben finns på landsbygden.

De som bor på landsbygden förväntas ofta vara entreprenörer och aktivt bidra till sin försörjning genom eget företagande. Men det är krävande att driva företag och en förutsättning för att lyckas är att man har en närhet till de myndigheter man behöver kontakta. Långa avstånd till myndigheter ger färre nya företag och jobb.

Det är en stor skillnad mot orter i Storstockholm. Exempelvis i Solna finns statliga myndigheters huvudkontor, samtidigt som kommunen nu aviserar att privata företag inom några år planerar att lokalisera 8 500 nya jobb i kommunen, som nu har cirka 73 000 invånare. Tänk om en liten kommun säg med cirka 8 000 invånare, plötsligt skulle få 800 nya jobb? En utopi, som skulle kunna bli verklighet om en statlig verksamhet flyttade ut.

Vad är motiven för att statliga verksamheter blir bäst om de ligger i den största orten? Kanske ses valet så självklart att man inte ens analyserar andra möjligheter. För visst finns det kriterier som skulle kunna vara bättre att gå på än storlek. Bra och förmånliga lokaler, goda livsvillkor och närhet till det område som betjänas är några. Det finns också en rättviseaspekt i var det offentliga förlägger arbetsplatser. Men vi blir djupt oroade av synen på Sverige, när utredningar om nya, planerade statliga verksamheter slår fast att myndigheter ”måste placeras i Stockholm”, med hänvisning till att kompetens saknas på alla andra ställen i Sverige. Senast vi såg denna formulering var i utredningen om ett samlat stöd för upphandling. En verksamhet som i allra högsta grad bedrivs i samtliga svenska kommuner och andra offentliga inrättningar, och som skulle lämpa sig väl att placeras ute i landet.

Peter Lindroth

Kerstin Sjöström

Ordförande, SmåKom

Vice ordförande, SmåKom